ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук

Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Навчально-наукового інституту психології та соціальних наук
_____ Святослав КОРСАКЕВИЧ
«28» серпня 2025 р.

СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри психології
Протокол № 1 від «28» серпня 2025 р.
Заступник завідувач кафедри
_____ Віра СИНЯКОВА

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ДОКАЗОВА ПСИХОЛОГІЯ ТА СУЧАСНІ ПСИХОЛОГІЧНІ ІНТЕРВЕНЦІЇ»

Галузь знань:	**С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини**
Спеціальність:	**С4 Психологія**
Рівень вищої освіти:	**третій (освітньо-науковий) рівень**
Освітня кваліфікація:	**доктор філософії з психології**
Освітньо-наукова програма:	**Психологія**

Київ – МАУП – 2025

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Доказова психологія та сучасні психологічні інтервенції
Шифр і назва спеціальності	С4 Психологія
Освітньо-наукова програма	Психологія
Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	вибіркова (компонент вибіркового каталогу ОНП)
Кількість кредитів і годин	3 кредити СКТС / 90 годин. Лекції: 10 годин; практичні (семінарські) заняття: 20 годин; самостійна робота: 60 годин
Термін вивчення дисципліни	2 курс, III семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	залік
Сторінка дисципліни на сайті	

Структура курсу

Анотація курсу. Навчальна дисципліна «Доказова психологія та сучасні психологічні інтервенції» належить до вибіркових освітніх компонентів освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії зі спеціальності С4 «Психологія» і пропонується для вивчення у III семестрі (2 курс). Курс формує в аспірантів систему знань про методологічні засади доказової психології (evidence-based practice), критерії та ієрархію доказовості, а також про сучасні доказові психологічні інтервенції — когнітивно-поведінкову терапію та підходи «третьої хвилі», інтервенції при травмі й в умовах криз, цифрові інтервенції та засади їх упровадження. Дисципліна розвиває вміння критично оцінювати доказову базу психологічних методів, добирати інтервенції відповідно до принципів доказовості, планувати та інтерпретувати дослідження їх ефективності, що є методологічним і практико-орієнтованим підґрунтям дисертаційного дослідження.

Предмет вивчення навчальної дисципліни: методологічні засади доказової психології (доказова практика, рівні доказовості, дизайни досліджень ефективності), а також сучасні доказові психологічні інтервенції, критерії їх ефективності та засади впровадження в реальну практику.

Мета курсу: сформувати в аспірантів передові знання про методологічні засади доказової психології та сучасні доказові психологічні інтервенції і виробити вміння критично оцінювати доказову базу психологічних методів, обґрунтовано добирати й аналізувати інтервенції на засадах доказової практики та планувати й інтерпретувати дослідження їх ефективності.

Завдання навчальної дисципліни:

- сформувати розуміння сутності доказової психології та моделі доказової практики (найкращі докази, професійний досвід, цінності клієнта);
- навчити орієнтуватися в ієрархії доказів і критеріях емпірично підтримуваних методів, розрізняти дієвість (efficacy) та результативність (effectiveness);

- сформувати вміння критично аналізувати дизайни досліджень інтервенцій (рандомізовані контрольовані дослідження, квазіексперимент, дизайни поодинокого випадку), систематичні огляди та метааналіз;
- ознайомити із сучасними доказовими інтервенціями (КПТ і підходи «третьої хвилі», інтервенції при травмі та в умовах криз, цифрові інтервенції);
- розвинути здатність оцінювати результати інтервенцій (величина ефекту, клінічно значуща зміна, моніторинг прогресу);
- сформувати вміння планувати дослідження ефективності інтервенцій та обґрунтовувати їх упровадження з урахуванням дослідницької етики й культурного контексту.

Пререквізити навчальної дисципліни: «Методологія і дизайн наукових досліджень у психології», «Сучасні дослідницькі стратегії у психології: кількісні, якісні та змішані методи», а також знання із загальної, клінічної психології та основ психотерапії, здобуті на попередніх рівнях вищої освіти.

Постреквізити навчальної дисципліни: «Психологія криз, стійкості та соціальних трансформацій», наукова складова освітньо-наукової програми (підготовка дисертаційного дослідження та наукових публікацій), асистентська практика.

Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК1. Здатність виокремлювати, систематизувати та прогнозувати актуальні психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження. СК3. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проєкти в сфері психології та дотичні до неї міждисциплінарні проєкти, лідерство та відповідальність під час їх реалізації; забезпечувати дотримання прав інтелектуальної власності. СК9. Здатність здійснювати міждисциплінарне дослідження психологічних феноменів в умовах криз, соціальних трансформацій та невизначеності, розробляти практико-орієнтовані моделі психологічної підтримки й стійкості на основі доказових підходів.
Програмні результати навчання (ПРН)	ПРН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання щодо обраної для дослідження проблеми у сфері психології / на межі предметних галузей, а також дослідницькі уміння, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з психології. ПРН7. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проєкти у сфері психології, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні проблеми психології з урахуванням соціальних, економічних, етичних і правових аспектів. ПРН12. Розробляти та впроваджувати міждисциплінарні та доказові моделі психологічної допомоги, психологічного супроводу й підтримки психічного здоров'я в умовах криз, соціальних трансформацій та високого рівня суспільної невизначеності.

Зміст навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Лекції, год.	Практичні (семінарські), год.	Самост. робота, год.
Змістовий модуль 1. Методологічні засади доказової психології				
Тема 1.	Доказова психологія та доказова практика (evidence-based practice): виникнення, принципи, модель трьох складників (найкращі докази, професійний досвід, цінності й уподобання клієнта).	2	2	7
Тема 2.	Ієрархія доказів і рівні доказовості. Емпірично підтримувані методи (empirically supported treatments). Дієвість (efficacy) та результативність (effectiveness).	1	3	8
Тема 3.	Дизайни досліджень інтервенцій: рандомізовані контрольовані дослідження (РКД), квазіекспериментальні дизайни, дизайни поодинокого випадку. Систематичні огляди та метааналіз (PRISMA).	2	3	8
Тема 4.	Оцінювання результатів інтервенцій: вимірювання змін, клінічно значуща та надійна зміна, величина ефекту, моніторинг прогресу (routine outcome monitoring) і зворотний зв'язок.	1	2	7
Модульна контрольна робота 1				
Змістовий модуль 2. Сучасні доказові психологічні інтервенції				
Тема 5.	Когнітивно-поведінкова терапія (КПТ) як доказова модель: структура, техніки, сфери застосування, доказова база. Процесно-орієнтована КПТ.	1	3	7
Тема 6.	Інтервенції «третьої хвилі»: терапія прийняття та відповідальності (ACT), діалектична поведінкова терапія (DBT), майндфулнес-орієнтовані підходи (MBCT / MBSR), схема-терапія.	1	3	8
Тема 7.	Доказові інтервенції при травмі, стресі та в умовах криз: травмофокусована КПТ, EMDR, підходи до ПТСР; психологічна стійкість і підтримка.	1	2	8
Тема 8.	Цифрові та дистанційні інтервенції; упровадження доказових практик (implementation science), адаптація до контексту, етика та культурна чутливість. Формування дослідницько-практичної позиції аспіранта.	1	2	7

№ теми	Назва теми	Лекції, год.	Практичні (семінарські), год.	Самост. робота, год.
Модульна контрольна робота 2				
	Разом:	**10**	**20**	**60**

Форма підсумкового контролю — залік.

Методи навчання: проблемна та оглядова лекція, лекція-дискусія; семінар-дискусія та науковий колоквіум; аналіз доказової бази й клінічних настанов; критичний розбір систематичних оглядів і рандомізованих контрольованих досліджень; кейс-метод; проєктно-дослідницький метод (планування дослідження ефективності інтервенції); методи розвитку критичного та дослідницького мислення; підготовка й публічний захист аналітичних оглядів; інтерактивні методи (мозковий штурм, дебати, взаємне рецензування).

Методи оцінювання: усний контроль (опитування, доповідь, участь у дискусії); письмовий контроль (аналітичний огляд, есе); тестовий контроль (модульні контрольні роботи); презентація й захист індивідуального науково-дослідного завдання (аналітичного огляду доказової бази інтервенції); самоконтроль і взаємооцінювання.

Технічне обладнання та / або програмне забезпечення

Для якісного викладання та опанування курсу використовуються: навчальні аудиторії та комп'ютерні класи, обладнані мультимедійним проєктором і комп'ютерами; доступ до мережі Інтернет (у т. ч. безкоштовна мережа Wi-Fi); наукова бібліотека Академії та доступ до передплачених наукометричних баз (Scopus, Web of Science) і повнотекстових ресурсів. Використовується офіційний сайт МАУП (http://maup.com.ua), система дистанційного навчання Академії, платформи для відеокомунікації, а також доступ до баз доказової практики й клінічних настанов (Cochrane Library, APA, NICE) та програмного забезпечення для роботи з науковими джерелами й статистичного аналізу даних (IBM SPSS Statistics, JASP).

Форми і методи контролю

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий (семестровий).

Поточний контроль здійснюється під час практичних (семінарських) занять і має на меті систематичну перевірку розуміння й засвоєння теоретичного матеріалу та вміння застосовувати знання під час виконання дослідницьких завдань. Формами поточного контролю є: усна доповідь та участь у науковій дискусії; аналіз наукових джерел, клінічних настанов і кейсів; виконання завдань для самостійної роботи; критичне оцінювання систематичних оглядів і РКД; виконання й захист індивідуального науково-дослідного завдання (аналітичного огляду).

Методи поточного контролю: усний контроль (опитування, бесіда, доповідь, повідомлення); письмовий контроль (аналітичний огляд, есе, письмовий виклад матеріалу); тестовий контроль; презентація результатів самостійної роботи; спостереження; проблемні ситуації.

Підсумковий (семестровий) контроль проводиться у формі заліку. Залік виставляється за результатами накопичення рейтингових балів за поточну навчально-пізнавальну діяльність, дві модульні контрольні роботи та індивідуальне науково-дослідне завдання. Здобувач допускається до заліку за умови виконання всіх передбачених видів робіт. Дисципліна вважається зарахованою, якщо здобувач набрав не менше ніж 60 балів зі 100.

Система оцінювання та вимоги

Система оцінювання ґрунтується на принципах об'єктивності, прозорості, гнучкості та високої диференціації. Оцінювання результатів навчання здійснюється за модульно-рейтинговою системою із застосуванням 100-бальної шкали. Максимальна кількість балів, яку може накопичити здобувач за всі види навчальної роботи, становить 100.

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі

Вид навчальної роботи	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	ІНДЗ	Разом
Робота на практичних (семінарських) заняттях і самостійна робота	20	20	—	40
Модульна контрольна робота	20	20	—	40
Індивідуальне науково-дослідне завдання (аналітичний огляд)	—	—	20	20
Разом	**40**	**40**	**20**	**100**

Розділ передбачає поточну діяльність (до 80 балів: 40 — модульні контрольні роботи, 40 — робота на заняттях і самостійна робота) та індивідуальне науково-дослідне завдання (до 20 балів). Мінімальна сума балів, за якої дисципліна вважається зарахованою, становить 60.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи. Модульна контрольна робота виконується у письмовій (тестовій) формі. Оцінювання: «відмінно» (A) — правильно виконано понад 90 % завдань; «дуже добре» (B) — 82–89 %; «добре» (C) — 75–81 %; «задовільно» (D) — 68–74 %; «достатньо» (E) — 60–67 %; «незадовільно» (FX) — менше 60 %. Відсутність роботи — 0 балів.

Критерії оцінювання індивідуального науково-дослідного завдання (аналітичного огляду доказової бази інтервенції). Оцінюються: обґрунтованість вибору інтервенції та її зв'язок із дослідницькою проблемою аспіранта; повнота й актуальність опрацьованих джерел (у т. ч. систематичних оглядів, метааналізів та англомовних джерел, проіндексованих у Scopus / Web of Science); коректність оцінювання рівня доказовості та результатів (величина ефекту, клінічно значуща зміна); наявність критичного аналізу й власної наукової позиції; урахування етичних і контекстуальних аспектів упровадження; дотримання академічної доброчесності та правил оформлення; якість публічної презентації.

Заохочувальні (бонусні) бали. За участь у наукових конференціях, наукових семінарах, підготовку публікацій за тематикою дисципліни здобувачеві за рішенням кафедри можуть нараховуватися заохочувальні бали. Заохочувальні бали не включаються до основної таблиці розподілу балів; один захід є підставою для нарахування балів лише за один найбільш значущий освітній компонент.

Зведена шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (для іспиту)	для заліку
90–100	**A**	відмінно	зараховано
82–89	**B**	дуже добре	зараховано
75–81	**C**	добре	зараховано
68–74	**D**	задовільно	зараховано
60–67	**E**	достатньо	зараховано
35–59	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1–34	**F**	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Політика щодо академічної доброчесності. Викладання дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності відповідно до Закону України «Про освіту» та нормативних документів Академії (https://maup.com.ua/ua/navchannya-u-maup/akademichna-dobrochesnist.html). Усі роботи (аналітичні огляди, есе, презентації, тези) мають бути оригінальними та авторськими, супроводжуватися коректними посиланнями на першоджерела. Порушеннями академічної доброчесності вважаються академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання. За порушення передбачено академічну відповідальність згідно з нормативними документами Академії: повторне проходження оцінювання та / або повторне вивчення відповідного освітнього компонента.

Політика щодо відвідування та занять. Відвідування занять є обов'язковим. У разі пропуску здобувач самостійно опрацьовує матеріал і відпрацьовує пропущені заняття у визначений викладачем спосіб. Систематична активна робота на заняттях враховується під час підсумкового оцінювання.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Завдання виконуються у встановлені терміни. Роботи, подані з порушенням дедлайну без поважних причин, можуть оцінюватися зі зниженням балів. Перескладання незадовільних результатів здійснюється у порядку, визначеному нормативними документами Академії (https://drive.google.com/file/d/1WqTVIzolBYxjlu3q0UPXsjU4olT726Cd1/view).

Політика щодо оскарження. Здобувач має право на вмотивоване оскарження результатів оцінювання у порядку, визначеному нормативними документами Академії, звернувшись до викладача, завідувача кафедри або гаранта освітньо-наукової програми (https://maup.com.ua/assets/files/yakist/studcentr/polozhennya-pro-sistemu-ocinyuvannya-rezultativ-navchannya-zdobuvachiv-vishhoi-osviti.pdf).

Політика використання цифрових інструментів та інструментів штучного інтелекту. Використання цифрових інструментів і генеративного штучного інтелекту допускається як допоміжний засіб пошуку й опрацювання інформації за умови прозорого декларування такого використання, критичної перевірки результатів і збереження авторства та відповідальності здобувача за поданий матеріал (https://drive.google.com/file/d/1r74_4CHxDx1bpAvw8X4AyaqLSGWbyaYd/view).

Політика сталого розвитку. Викладання дисципліни узгоджується із Цілями сталого розвитку ООН (Sustainable Development Goals) та принципами відповідальної науки (https://sustainability.maup.com.ua/). Зміст курсу безпосередньо співвідноситься з Ціллю 3 «Міцне здоров'я та благополуччя» (розроблення і впровадження доказових інтервенцій та моделей підтримки психічного здоров'я), Ціллю 4 «Якісна освіта» (формування дослідницької та методологічної культури майбутнього науково-педагогічного працівника), Ціллю 10 «Зменшення нерівності» (доступність і культурна чутливість психологічної допомоги) та Ціллю 16 «Мир, справедливість та сильні інститути» (доброчесність і відповідальність у застосуванні інтервенцій). Під час навчання заохочується соціальна відповідальність дослідника, дотримання дослідницької та професійної етики, принципів відкритої науки й доказовості, доброчесне й ощадливе використання ресурсів, інклюзивність, гендерна рівність і повага до різноманіття учасників дослідження та отримувачів психологічної допомоги.

Методичне забезпечення навчальної дисципліни

Навчально-методичне забезпечення дисципліни включає: силабус дисципліни; конспект (тексти) лекцій; методичні рекомендації до практичних (семінарських) занять; методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів; банк завдань для модульних контрольних робіт; перелік питань до заліку (додаток 1).

Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Barlow D. H. (ed.). Clinical Handbook of Psychological Disorders: A Step-by-Step Treatment Manual. 6th ed. New York : Guilford Press, 2021. 768 p.
2. Beck J. S. Cognitive Behavior Therapy: Basics and Beyond. 3rd ed. New York : Guilford Press, 2021. 414 p.
3. Hayes S. C., Hofmann S. G. (eds.). Process-Based CBT: The Science and Core Clinical Competencies of Cognitive Behavioral Therapy. Oakland : New Harbinger Publications, 2018. 456 p.
4. Norcross J. C., Lambert M. J. (eds.). Psychotherapy Relationships That Work. Vol. 1: Evidence-Based Therapist Contributions. 3rd ed. New York : Oxford University Press, 2019. 464 p.
5. Higgins J. P. T., Thomas J., Chandler J., Cumpston M., Li T., Page M. J., Welch V. A. (eds.). Cochrane Handbook for Systematic Reviews of Interventions. 2nd ed. Chichester : Wiley-Blackwell, 2019. 728 p.
6. American Psychological Association. Publication Manual of the American Psychological Association. 7th ed. Washington, DC : APA, 2020. 428 p.

Додаткова література

1. Norcross J. C., Wampold B. E. (eds.). Psychotherapy Relationships That Work. Vol. 2: Evidence-Based Therapist Responsiveness. 3rd ed. New York : Oxford University Press, 2019. 448 p.
2. Титаренко Т. М. Психологічне здоров'я особистості: засоби самодопомоги в умовах тривалої травматизації : монографія. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2018. 160 с.
3. Кокун О. М. Життєстійкість і резильєнтність людини в сучасному світі: теорія, дослідження, практика : монографія. Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2025. 214 с.
4. Creswell J. W., Creswell J. D. Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches. 6th ed. Thousand Oaks : SAGE Publications, 2023. 336 p.
5. David D., Cristea I., Hofmann S. G. Why Cognitive Behavioral Therapy Is the Current Gold Standard of Psychotherapy. Frontiers in Psychiatry. 2018. Vol. 9. Article 4.
6. Page M. J., McKenzie J. E., Bossuyt P. M., Boutron I., Hoffmann T. C., Mulrow C. D., Shamseer L., Tetzlaff J. M., Akl E. A., Brennan S. E., Chou R., Glanville J., Grimshaw J. M., Hróbjartsson A., Lalu M. M., Li T., Loder E. W., Mayo-Wilson E., McDonald S., McGuinness L. A., Stewart L. A., Thomas J., Tricco A. C., Welch V. A., Whiting P., Moher D. The PRISMA 2020 Statement: An Updated Guideline for Reporting Systematic Reviews. BMJ. 2021. Vol. 372. Article n71.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт МАУП. URL: http://maup.com.ua
2. Cochrane Library. URL: https://www.cochranelibrary.com
3. American Psychological Association (Evidence-Based Practice). URL: https://www.apa.org
4. National Institute for Health and Care Excellence (NICE) Guidelines. URL: https://www.nice.org.uk
5. Scopus. URL: https://www.scopus.com
6. Web of Science. URL: https://www.webofscience.com
7. APA PsycNet. URL: https://psycnet.apa.org
8. PubMed. URL: https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov
9. Google Scholar. URL: https://scholar.google.com

Рекомендовані джерела інформації оновлюються щороку.

Розробник (-и) силабусу: _____

(П.І.Б., науковий ступінь, вчене звання, посада на кафедрі, підпис)

Викладач: _____

(П.І.Б., науковий ступінь, вчене звання, посада на кафедрі, підпис)

Силабус розглянуто на засіданні кафедри психології.

Протокол від «____» _____ 2026 р. № ____

Додаток 1

ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук

Кафедра психології

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ДОКАЗОВА ПСИХОЛОГІЯ ТА СУЧАСНІ ПСИХОЛОГІЧНІ ІНТЕРВЕНЦІЇ»

Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти. Спеціальність С4 Психологія. ОНП «Психологія». Вибіркова дисципліна, 3 кредити ЄКТС / 90 год, III семестр, підсумковий контроль — залік.

1. Методичні рекомендації до практичних (семінарських) занять

Практичні (семінарські) заняття (20 год.) спрямовані на поглиблення й систематизацію теоретичного матеріалу, розвиток критичного та дослідницького мислення, формування вмінь оцінювати доказову базу психологічних інтервенцій, аналізувати систематичні огляди й РКД та планувати дослідження ефективності. Провідними формами роботи є семінар-дискусія, колоквіум, критичний аналіз наукових джерел і клінічних настанов, кейс-метод, публічний захист аналітичних матеріалів.

Порядок підготовки до заняття: опрацювати конспект лекції та рекомендовані джерела; підготувати відповіді на питання для обговорення; виконати практичні завдання; за потреби підготувати коротке повідомлення / презентацію; сформулювати щонайменше одне дискусійне питання за темою.

Критерії оцінювання роботи на занятті: повнота й аргументованість відповіді; здатність до критичного аналізу доказів та зіставлення підходів; коректність наукової термінології; активність в обговоренні; дотримання академічної доброчесності. Робота на практичних (семінарських) заняттях разом із самостійною роботою оцінюється в межах до 40 балів за семестр.

Семінар 1 (Тема 1, 2 год.). Доказова психологія та доказова практика

Питання для обговорення:

1. Виникнення руху доказової практики (evidence-based practice) та його поширення в психології.
2. Модель трьох складників: найкращі наявні докази, професійний досвід, цінності й уподобання клієнта.
3. Переваги та критика доказового підходу в психології.

Практичні завдання:

1. Проаналізувати кейс ухвалення рішення про інтервенцію з позиції моделі доказової практики.
2. Сформулювати клінічно/науково значуще запитання у форматі PICO для власної теми.

Семінар 2 (Тема 2, 3 год.). Рівні доказовості та емпірично підтримувані методи

Питання для обговорення:

1. Ієрархія доказів: місце РКД, оглядів і метааналізів; обмеження ієрархії.
2. Критерії емпірично підтримуваних методів (empirically supported treatments).

3. Розмежування дієвості (efficacy) та результативності (effectiveness).

Практичні завдання:

1. Класифікувати наведені дослідження за рівнем доказовості.
2. Оцінити доказовий статус обраної інтервенції за встановленими критеріями.

Семінар 3 (Тема 3, 3 год.). Дизайни досліджень інтервенцій. Огляди та метааналіз

Питання для обговорення:

1. РКД: рандомізація, засліплення, контрольні умови, аналіз за наміром лікувати (intention-to-treat).
2. Квазіекспериментальні дизайни та дизайни поодинокого випадку.
3. Систематичні огляди й метааналіз; стандарти звітування PRISMA; ризик упередженості.

Практичні завдання:

1. Критично проаналізувати одне РКД за чек-листом (дизайн, вибірка, контроль, висновки).
2. Проаналізувати структуру та висновки одного систематичного огляду / метааналізу.

Семінар 4 (Тема 4, 2 год.). Оцінювання результатів інтервенцій

Питання для обговорення:

1. Величина ефекту та довірчі інтервали у дослідженнях інтервенцій.
2. Клінічно значуща та надійна зміна (reliable change).
3. Моніторинг результатів у практиці (routine outcome monitoring) і зворотний зв'язок.

Практичні завдання:

1. Обчислити й проінтерпретувати величину ефекту за наведеними даними.
2. Дібрати інструменти вимірювання результатів для обраної інтервенції.

Семінар 5 (Тема 5, 3 год.). Когнітивно-поведінкова терапія як доказова модель

Питання для обговорення:

1. Теоретичні засади та структура КПТ; концептуалізація випадку.
2. Основні техніки КПТ та сфери її застосування.
3. Доказова база КПТ; процесно-орієнтована КПТ (process-based CBT).

Практичні завдання:

1. Скласти когнітивну концептуалізацію навчального кейсу.
2. Проаналізувати доказову базу КПТ для конкретного розладу / проблеми.

Семінар 6 (Тема 6, 3 год.). Інтервенції «третьої хвилі»

Питання для обговорення:

1. Терапія прийняття та відповідальності (ACT): психологічна гнучкість.
2. Діалектична поведінкова терапія (DBT) та майндфулнес-орієнтовані підходи (MBCT / MBSR).
3. Схема-терапія: ранні дезадаптивні схеми та режими; доказовий статус підходів «третьої хвилі».

Практичні завдання:

1. Скласти порівняльну таблицю механізмів змін у КПТ, ACT, DBT, MBCT.

2. Обґрунтувати вибір підходу для конкретної психологічної проблеми.

Семінар 7 (Тема 7, 2 год.). Доказові інтервенції при травмі та в умовах криз

Питання для обговорення:

1. Травмофокусована КПТ та EMDR: засади й доказовість у роботі з ПТСР.

2. Психологічні інтервенції в умовах криз і соціальних трансформацій.

3. Психологічна стійкість (resilience) і підтримка як мішень інтервенцій.

Практичні завдання:

1. Проаналізувати клінічну настанову щодо ПТСР і виокремити рекомендовані інтервенції.

2. Розробити ескіз доказової програми підтримки для визначеної групи.

Семінар 8 (Тема 8, 2 год.). Цифрові інтервенції, впровадження та етика

Питання для обговорення:

1. Цифрові та дистанційні інтервенції: можливості, обмеження, доказовість.

2. Наука про впровадження (implementation science) доказових практик.

3. Етика та культурна чутливість застосування й дослідження інтервенцій.

Практичні завдання:

1. Презентувати та захистити аналітичний огляд доказової бази обраної інтервенції (ІНДЗ).

2. Провести взаємне рецензування оглядів за встановленими критеріями.

2. Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів

Самостійна робота (60 год.) є провідною формою навчальної діяльності аспіранта й забезпечує поглиблене опанування дисципліни та формування дослідницьких умінь. Основними видами самостійної роботи є: опрацювання лекційного матеріалу й рекомендованих джерел (у т. ч. систематичних оглядів, метааналізів та англомовних джерел, проіндексованих у Scopus / Web of Science); критичний аналіз РКД і клінічних настанов; написання есе та аналітичних оглядів; виконання індивідуального науково-дослідного завдання (ІНДЗ); підготовка до модульних контрольних робіт і заліку.

Розподіл самостійної роботи за темами

Тема	Зміст самостійної роботи	Год.	Форма контролю
Тема 1	Опрацювання засад доказової практики; формулювання запитання у форматі PICO для власної теми.	7	Опитування
Тема 2	Аналіз ієрархії доказів; оцінювання доказового статусу обраної інтервенції.	8	Аналітичне завдання
Тема 3	Критичний аналіз одного РКД та одного систематичного огляду / метааналізу за чек-листом.	8	Аналітичне завдання
Тема 4	Обчислення й інтерпретація величини ефекту; добір інструментів вимірювання результатів.	7	Звіт
Тема 5	Когнітивна концептуалізація кейсу; огляд доказової бази КПТ для обраного розладу.	7	Концептуалізація

Тема	Зміст самостійної роботи	Год.	Форма контролю
Тема 6	Порівняльна таблиця механізмів змін у підходах «третьої хвилі».	8	Таблиця, повідомлення
Тема 7	Аналіз клінічної настанови щодо ПТСР; ескіз доказової програми підтримки.	8	Ескіз програми
Тема 8	Підготовка й оформлення аналітичного огляду доказової бази інтервенції (ІНДЗ); чек-лист етики та впровадження.	7	Захист ІНДЗ
Разом		**60**	

Індивідуальне науково-дослідне завдання (аналітичний огляд доказової бази інтервенції)

ІНДЗ — аналітичний огляд доказової бази обраної психологічної інтервенції, дотичної до дослідницької проблеми здобувача (орієнтовний обсяг 12–15 сторінок; 15–20 джерел, з них не менше 5 англомовних та проіндексованих у Scopus / Web of Science, зокрема систематичних оглядів / метааналізів). Мета — сформувати вміння критично оцінювати доказовість психологічних інтервенцій та обґрунтовувати їх застосування й дослідження.

Рекомендована структура: вступ (проблема, мета, завдання огляду); основна частина (характеристика інтервенції; аналіз доказової бази — дизайни, величини ефекту, рівень доказовості; критичне зіставлення результатів; обмеження та контекст упровадження); висновки (авторська позиція щодо доказовості та перспективи дослідження); список використаних джерел за чинними вимогами.

Критерії оцінювання (до 20 балів): обґрунтованість вибору інтервенції та зв'язок із дослідницькою проблемою; повнота й актуальність джерел (у т. ч. оглядів і метааналізів); коректність оцінювання рівня доказовості та результатів; наявність критичного аналізу й власної позиції; урахування етичних і контекстуальних аспектів; дотримання академічної доброчесності та правил оформлення; якість публічної презентації.

3. Банк завдань для модульних контрольних робіт

Модульна контрольна робота виконується у письмовій (тестовій) формі й охоплює матеріал відповідного змістового модуля. Кожен варіант формується з тестових завдань закритої форми, завдань на відповідність та відкритих (проблемних) завдань. Оцінювання здійснюється за критеріями, наведеними в силабусі (до 20 балів за кожну МКР).

Модульна контрольна робота 1 (змістовий модуль 1, теми 1–4)

Частина А. Тестові завдання закритої форми (оберіть одну правильну відповідь).

1. Доказова практика в психології інтегрує: а) лише думку експерта; б) найкращі наявні докази, професійний досвід і цінності / уподобання клієнта; в) лише РКД; г) лише якісні дані.
2. Найвищий рівень доказовості серед первинних досліджень ефективності зазвичай мають: а) описи випадків; б) рандомізовані контрольовані дослідження; в) експертні думки; г) кореляційні дослідження.

3. Систематичний огляд відрізняється від наративного насамперед: а) обсягом; б) заздалегідь визначеним відтворюваним протоколом пошуку та відбору; в) відсутністю джерел; г) мовою викладу.

4. Метааналіз — це: а) якісний синтез думок; б) кількісне узагальнення результатів кількох досліджень з обчисленням сумарної величини ефекту; в) одне РКД; г) експертний консенсус.

5. Дієвість (efficacy) інтервенції встановлюється переважно: а) у природних умовах практики; б) у контрольованих умовах РКД; в) за опитуванням клієнтів; г) за думкою терапевта.

6. Результативність (effectiveness) стосується дії інтервенції: а) у суворо контрольованих умовах; б) у реальних умовах практики; в) лише у здорових осіб; г) без вимірювання результату.

7. Емпірично підтримувані методи — це методи: а) будь-які популярні; б) із доведеною в дослідженнях ефективністю за визначеними критеріями; в) лише нові; г) без доказової бази.

8. Клінічно значуща зміна означає: а) статистичну значущість; б) істотне практичне покращення / перехід у межі норми; в) великий обсяг вибірки; г) $p < 0,05$.

9. Дизайн поодинокого випадку передбачає: а) велику вибірку; б) багаторазові виміри в одного / кількох учасників із систематичною зміною умов; в) відсутність вимірів; г) рандомізацію груп.

10. Плацебо- / активний контроль потрібен для: а) збільшення ефекту; б) розмежування специфічних і неспецифічних чинників впливу; в) приховування даних; г) скорочення вибірки.

11. Моніторинг результатів у практиці (routine outcome monitoring) слугує для: а) реклами; б) систематичного відстеження прогресу клієнта та зворотного зв'язку; в) заміни діагностики; г) відмови від вимірювання.

12. Попередня реєстрація протоколу огляду (наприклад, у PROSPERO) підвищує: а) вартість; б) прозорість і зменшує ризик упередженості; в) обсяг вибірки; г) величину ефекту.

Частина Б. Завдання на відповідність.

1. Установіть відповідність між типом дослідження (РКД, когортне, дизайн поодинокого випадку, метааналіз) та його місцем в ієрархії доказів.

2. Установіть відповідність між поняттями (efficacy, effectiveness, клінічно значуща зміна, величина ефекту) та їх змістом.

Частина В. Відкриті (проблемні) завдання.

1. Розкрийте модель доказової практики (три складники) та її значення для психології.

2. Схарактеризуйте ієрархію рівнів доказовості та її обмеження.

3. Порівняйте дослідження дієвості (efficacy) та результативності (effectiveness).

4. Поясніть логіку систематичного огляду та метааналізу інтервенцій.

5. Обґрунтуйте способи оцінювання результатів інтервенції (величина ефекту, клінічно значуща зміна, моніторинг).

Модульна контрольна робота 2 (змістовий модуль 2, теми 5–8)

Частина А. Тестові завдання закритої форми (оберіть одну правильну відповідь).

1. КПТ ґрунтується на положенні, що: а) поведінка не пов'язана з думками; б) думки, емоції та поведінка взаємопов'язані, і зміна дисфункційних когніцій / поведінки покращує стан; в) минуле визначає все; г) інтервенції неефективні.
2. Терапія прийняття та відповідальності (ACT) належить до: а) першої хвилі; б) третьої хвилі КПТ; в) психоаналізу; г) гуманістичної терапії.
3. Ключовим процесом ACT є: а) уникнення емоцій; б) психологічна гнучкість; в) конфронтація; г) вільні асоціації.
4. Діалектична поведінкова терапія (DBT) розроблена насамперед для: а) специфічних фобій; б) прикордонного розладу особистості та емоційної дисрегуляції; в) деменції; г) виключно залежностей.
5. Майндфулнес-орієнтована когнітивна терапія (MBCT) застосовується передусім для: а) профілактики рецидиву депресії; б) лікування переломів; в) підвищення IQ; г) діагностики розладів.
6. Травмофокусована КПТ (TF-CBT) призначена для роботи з: а) наслідками психотравми; б) харчовою поведінкою; в) увагою; г) інтелектом.
7. EMDR застосовують насамперед у роботі з: а) посттравматичним стресовим розладом; б) дислексією; в) лише безсонням; г) лише залежностями.
8. Схема-терапія інтегрує елементи: а) виключно психоаналізу; б) когнітивно-поведінкового, прихильницького та гештальт-підходів для роботи з ранніми дезадаптивними схемами; в) лише поведінкового підходу; г) біологічної терапії.
9. Цифрові (інтернет-)інтервенції мають перевагу: а) повної відсутності етичних питань; б) масштабованості та доступності; в) відсутності потреби в доказах; г) заміни діагностики.
10. Наука про впровадження (implementation science) вивчає: а) лише ефективність у РКД; б) як упроваджувати доказові практики в реальні умови; в) статистику; г) нейровізуалізацію.
11. Культурна чутливість інтервенції означає: а) ігнорування контексту; б) адаптацію до культурних цінностей і потреб клієнта зі збереженням доказовості; в) відмову від доказів; г) стандартизацію без адаптації.
12. Спільним для інтервенцій «третьої хвилі» є акцент на: а) усуненні симптомів будь-якою ціною; б) ставленні до внутрішнього досвіду (прийняття, усвідомленість, цінності); в) відмові від емпіричної перевірки; г) виключно медикаментах.

Частина Б. Завдання на відповідність.

1. Установіть відповідність між інтервенцією (КПТ, ACT, DBT, MBCT) та її ключовим механізмом / мішенню.
2. Установіть відповідність між доказовою інтервенцією при травмі (TF-CBT, EMDR) та її особливістю.

Частина В. Відкриті (проблемні) завдання.

1. Схарактеризуйте КПТ як доказову модель: структуру, техніки, доказову базу.
2. Порівняйте підходи «третьої хвилі» (ACT, DBT, MBCT) за механізмами змін.
3. Розкрийте доказові інтервенції при ПТСР і травмі.
4. Обґрунтуйте можливості й обмеження цифрових інтервенцій.

5. Запропонуйте план упровадження доказової інтервенції з урахуванням етики та культурного контексту.

4. Перелік питань до заліку

Залік виставляється за результатами накопичення рейтингових балів упродовж семестру. Наведений перелік питань слугує орієнтиром для систематизації та самоперевірки знань і може використовуватися під час співбесіди за потреби уточнення підсумкової оцінки.

1. Доказова психологія: сутність, витоки та значення.
2. Модель доказової практики: три складники та їх взаємодія.
3. Ієрархія рівнів доказовості та її критика.
4. Емпірично підтримувані методи лікування: критерії.
5. Дієвість (efficacy) та результативність (effectiveness): розмежування.
6. Рандомізоване контрольоване дослідження як дизайн вивчення інтервенцій.
7. Квазіекспериментальні дизайни в дослідженні інтервенцій.
8. Дизайни поодинокого випадку (single-case) у психології.
9. Плацебо, контроль очікувань і неспецифічні чинники впливу.
10. Систематичний огляд: етапи та стандарти звітування (PRISMA).
11. Метааналіз: логіка, сумарна величина ефекту, гетерогенність.
12. Реєстрація протоколів оглядів і досліджень; прозорість і ризик упередженості.
13. Оцінювання результатів інтервенцій: величина ефекту та довірчі інтервали.
14. Клінічно значуща та надійна зміна (reliable change).
15. Моніторинг результатів у практиці (routine outcome monitoring) і зворотний зв'язок.
16. Роль терапевтичних стосунків у доказовій психотерапії.
17. Загальні та специфічні чинники ефективності психотерапії.
18. Когнітивно-поведінкова терапія: теоретичні засади та концептуалізація випадку.
19. Основні техніки та структура КПТ.
20. Доказова база КПТ у різних розладах.
21. Процесно-орієнтована КПТ (process-based CBT).
22. Терапія прийняття та відповідальності (ACT): психологічна гнучкість.
23. Діалектична поведінкова терапія (DBT): засади та застосування.
24. Майндфулнес-орієнтовані підходи (MBCT / MBSR).
25. Схема-терапія: ранні дезадаптивні схеми та режими.
26. Доказові інтервенції при тривожних розладах.
27. Доказові інтервенції при депресії.
28. Травмофокусована КПТ і робота з ПТСР.
29. EMDR: засади та доказовість.
30. Психологічні інтервенції в умовах криз і соціальних трансформацій.
31. Психологічна стійкість (resilience) і підтримка як мішень інтервенцій.
32. Цифрові та дистанційні психологічні інтервенції.

33. Наука про впровадження (implementation science) доказових практик.
34. Культурна чутливість та адаптація інтервенцій.
35. Етичні аспекти застосування й дослідження психологічних інтервенцій.